

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

VN/12433/2024
3507/020002/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön ja Energiaviraston välinen tulossopimus vuosille 2025–2028

Sisällys

1 Strategiset linjaukset	3
2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
3 Tulostavoitteet	5
4 Voimavarojen hallinta.....	6
5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	9
Liitteet	10

1 Strategiset linjaukset

Hallitusohjelma sekä TEM:n ja hallinnonalan strategia

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa Energiaviraston kannalta merkityksellisin luku on 'Puhtaan energian Suomi'. Siihen liittyviä tavoitteita ovat mm. sujuvan luvituksen turvaaminen, teollisuuden puhtaan siirtymän edistäminen ja investoinnit, sähkön toimitusvarmuuden ja kohtuullisen hinnan turvaaminen, uusiutuvan energian lisääminen.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja hallinnonalan strategiassa 2024–2030 viraston kannalta olennainen kohta on lupaus kestävän kasvun edellytysten luonnista erityisesti ekologisesti ja myös taloudellisesti TEM:n strategisessa kehikossa.

Energiavirastolla on keskeinen rooli näiden kaikkien tavoitteiden toimeenpanossa ja toteutumisessa.

Talousarvio ja julkisen talouden suunnitelma

Energiaviraston määrärahojen osalta tilanne on lähivuosina haastava. Energiavirastolle on tullut ja on tulossa sen nykyisiin tehtäviin ja resursseihin nähden huomattavasti lisätehtäviä, ja näiden toimeenpanoon on osoitettu lisärahoitusta vuoden 2025 talousarviossa ja kehyksissä vuodesta 2026 alkaen viraston arvion mukaan noin puolet tarvittavasta määrästä. Lisäksi viraston kehykset olivat jo aiemmin laskussa vuodesta 2026 ja viraston määrärahoihin kohdennetaan lisäsäästöjä vuodesta 2027 alkaen.

Energiaviraston strategia

Energiaviraston strategisena tehtävänä on edistää ja valvoa ilmastotavoitteiden toteutumista ja energiamarkkinoiden toimintaa. Energiavirastolla on kolme strategista painopistettä 1) viraston palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja toiminta laadukasta; 2) viraston henkilöstö on sitoutunutta, osaavaa ja rohkeaa; 3) virasto viestii, jakaa tietoa ja toimii verkostoissa tavoitteellisesti. Nämä painopisteet ohjaavat viraston toiminnan kehittämistä tavoitteenaan se, että virasto vastaa yhteiskunnan viraston toimintaan kohdistuviin kasvaviin odotuksiin entistä paremmin.

Toimintaympäristön muutokset, olennaiset riskit ja mahdollisuudet sekä viraston tehtäviin ja rooliin liittyvät tekijät

Ilmasto- ja energiapolitiikan yhteiskunnallinen merkitys on hyvin korkealla tasolla, ja samaten kiinnostus sitä kohtaan myös median ja suuren yleisön suunnalta. Myös toimialan sääntely kasvaa voimakkaasti niin EU:ssa kuin kansallisesti. Edellisen komission aikana on säädetty ja lähivuosina on tulossa voimaan poikkeuksellisen paljon Suomea valtiona velvoittavaa EU-sääntelyä energia- ja ilmastopolitiikan saralla. Yhdessä nämä entisestään korostavat Energiaviraston yhteiskunnallista roolia ja merkitystä, sekä luovat viraston työn onnistumiselle entistä suuremmat odotukset.

Odotusten täyttämisen tekee osin vaikeaksi se, että virasto ei ole saamassa täysimääräisesti lisäresursseja voimakkaasti kasvavan tehtäväkenttensä hoitamiseksi. Virasto tekee jo nykyisellään työnsä niukoilla resursseilla, myös kansainvälisesti vertaillen, ja on viime vuosina entisestään tehostanut toimintaprosessejaan. Myös digitalisaation hyödyntäminen on virastossa viety pitkälle. Lisäksi kaikki Energiaviraston tehtävät ovat lakisääteisiä toimeenpanotehtäviä ja yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta tehtävät perustuvat Suomea valtiona velvoittavaan EU-sääntelyyn. Virasto ei voi jättää tehtäviään tekemättä ilman, että Suomea koskevat EU:n ja kansalliset lakisääteiset velvoitteet jäävät täyttämättä.

Lisämäärärahojen lisäksi virasto on toteuttamassa varsin huomattavaa säästöohjelmaa, jonka ansiosta virasto säästää toimintamenojaan yhteensä noin 600 000–900 000 euroa vuodessa. Säästöt kohdistuvat seuraaviin kustannuksiin: tietojärjestelmäinvestoinnit, koulutuspalvelut, asiantuntijapalvelut ja muut palveluostot, matkustaminen sekä toimitilat. Säästötoimenpiteillä on monelta osin negatiivisia vaikutuksia viraston palvelukykyyn ja vaikuttavuuteen, mutta nämä vaikutukset näkyvät hieman pidemmällä aikajänteellä kuin niillä saavutettavat säästöt. Säästöillä virasto rahoittaa henkilöstön palkkaamista uusien tehtäviensä hoitamiseen.

Uusien tehtävien toimeenpanoa virasto kykenee jatkamaan vuonna 2025 ja 2026 pääosin. Vuonna 2027 laskevien kehysten ja lisäsäästöjen myötä virasto ei tiedossa olevalla rahoituksella kykene oman arvionsa mukaan enää kaikilta osin hoitamaan nykyisiä ja sille suunniteltuja uusia lakisääteisiä EU-sääntelyn kansallisen toimeenpanon mukaisia tehtäviään asianmukaisella tavalla. Virasto voikin joutua joiltain osin priorisoimaan toimeenpanoa joko uusien tehtäviensä tai vaihtoehtoisesti nykyisten tehtäviensä osalta. Toteutuessaan tämä voisi vaikuttaa viraston toiminnan vaikuttavuuteen ja lainmukaisuuteen.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Hallinnonalan toimijat edistävät yhdessä ministeriön kanssa yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista. Energiaviraston toiminnan keskeisenä tavoitteena on se, että ilmastotavoitteet toteutuvat ja energiamarkkinat toimivat.

Talousarvion työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan vaikuttavuustavoitteissa todetaan: *”Puhtaan talouden kasvattamiseksi ja hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi on edistettävä teollisuuden puhdasta siirtymää ja sitä palvelevia investointeja. Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan hiilinegatiivisuutta tavoitteleva uusi energia- ja ilmastostrategia. Puhtaan siirtymän varmistamiseksi tarvitaan myös investoimista uusiutuvaan ja fossiilitomaan energiatuotantoon ja uusiin energiaratkaisuihin tki-rahoituksen avulla. Sähköntuotanto moninkertaistetaan, hintavaihteluja hillitään ja toimintavarmuus varmistetaan. Samalla uusien energiaratkaisujen ja puhtaiden teknologioiden kaupallistaminen kytketään osaksi suomalaista kasvupolitiikkaa.”* Energiavirastolla on keskeinen rooli näiden kaikkien tavoitteiden käytännön toteutumisen edistämisessä.

Hallinnonalan toimijat yhdessä ministeriön kanssa edistävät yhteisen digitalisuuden edistämisen päämäärän ja palvelulupauksen toteuttamista. Energiaviraston tuottamat digitaaliset palvelut ovat turvallisia, luotettavia, yhteentoimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia.

Hallinnonalan toimijat edistävät yhdessä ministeriön kanssa tietojohdamisen tavoitetilan toteutumista. Energiaviraston tietojohdamisen tavoitteena on tiedon järjestelmällinen hyödyntäminen valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa.

3 Tulostavoitteet

Energiamarkkinoiden valvonnan taloudellisuus (TAE)	Sähkö- ja kaasumarkkinoiden valvonnan ja edistämisen toimintakustannukset sähkön ja kaasun kulutusta kohden (c/kWh)
2025	<0,0059
2026	<0,0059
2027	<0,0059
2028	<0,0059
Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus (TAE)	Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden (euroa/laitos)
2025	<5000
2026	<5000
2027	<5000
2028	<5000
	Uusiutuvan energian hallinnoinnin toimintakustannukset uusiutuvalla energialla tuotettua energiaa kohden (c/kWh)
2025	<0,0015
2026	<0,0015
2027	<0,0015
2028	<0,0015

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

	Toteuma 2023	Arvio 2024	Tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	Alustava tavoite 2028	
<i>Verkkolupien käsittely-aika (pv)</i>	423	566	<50	<50	<50	<50	TAE
<i>Hankelupien käsittely-aika (pv)</i>	25	24	<40	<40	<40	<40	TAE
<i>Päästölupien käsittely-aika (pv)</i>	134	45	<50	<50	<50	<50	TAE

Verkkolupien käsittelyaika vuosina 2023 ja 2024 on huomattavan pitkä johtuen käsittelyssä edelleen olevasta muutamasta erityisen vaativasta tapauksesta.

4 Voimavarojen hallinta

Digitalisaatio ja tieto strategian ja tuottavuuden tukena

Digitaalisen turvallisuuden osa-alueet toteutuvat Energiaviraston tuottamissa digitaalisissa palveluissa koko niiden elinkaaren ajan.

Tietojenkäsittely-ympäristön "Total Security Score". Arvo on indeksi ja tavoitteena on, että trendi pysyy samana tai paranee¹

2024	100
2025	>= 100
2026	>= 100
2027	>= 100

Energiaviraston tuottamien digitaalisten palveluiden käyttäjätyytyväisyys on hyvällä tasolla ja kehittyy edelleen. Käyttäjätyytyväisyyttä arvioidaan sekä asiakkaiden että henkilöstön näkökulmasta.

Asioiden käsittelyyn liittyvien täydennys- ja lisäselvityspyyntöjen määrä. Arvo on indeksi. Tavoitteena on, että trendi on laskeva

2024	n/A – ei laskettavissa, koska tämän tasoista mittaritietoa ei ole saatavissa suoraan Valtion Vahva-asiankäsittelyjärjestelmästä ja mittari on rakennettava Energiaviraston järjestelmiin.
2025	100
2026	<100
2027	<100

Energiaviraston digitalisaatioon liittyviä kustannuksia optimoidaan proaktiivisesti ja suunnitelmallisesti

Sisäisen budjetin ja toteuman ero. Arvo on suhdeluku. Kun budjetoidut kustannukset eivät eroa toteutumasta, suhdeluvun arvo on 100. Tämä on käytännössä prosenttiluku, joka kertoo, kuinka monta prosenttia toteutuma on suunnitellusta.

2025	100
2026	100
2027	100
2028	100

Energiaviraston arjessa hyödynnetään kokeiluihin pohjautuen tekoälyn mahdollisuuksia. Saatuja kokemuksia jaetaan ja henkilöstöä valmennetaan

Kokeiluja ja valmennusten yhteenlaskettu määrä

2025	1
2026	1
2027	1
2028	1

Tiedonhallinnan osa-alue: kattava ja laadukas tiedonhallinta

Energiaviraston kaikista prosesseista on laadittu tiedonohjaussuunnitelma (TOS)

2025	100%
2026	100%
2027	100%

¹ Tässä seurataan Energiaviraston Azure-ympäristön Total Security Scorea, jonka Microsoft Defender for Cloud laskee ympäristössä havaittujen riskitekijöiden perusteella. Luku ilmaistaan indeksinä tietoturvasyyistä. Indeksillä ilmaisee, mihin suuntaan Energiaviraston tuottamien digitaalisten palveluiden kyberturvallisuus kehittyy ja painopiste on trendin seuraamisessa, ei yksittäisten vuosien indeksiarvossa, koska Energiaviraston digitaaliset palvelut elävät koko ajan, Azuren ympäristö muuttuu ja toimintaympäristön riskitekijät vaihtelevat.

2028	100%
Tiedolla johtamisen osa-alue: systemaattinen tiedolla johtaminen	
TEM tietoarkkitehtiverkoston tietojohdamisen itsearvion tulos. Arvo on indeksi. Tavoite on, että trendi pysyy samana tai paranee	
2024	100 ²
2025	>= 100
2026	>= 100
2027	>= 100

Energiavirasto on määritellyt edeltäviin kohtiin sellaiset mittarit, joita voidaan kvantitatiivisesti seurata. Digitaaliseen asiakastytyvyyteen liittyvä prosessin tehokkuutta mittaava mittari joudutaan toteuttamaan myöhemmin, koska valtion yhteinen asianhallintajärjestelmä ei mahdollista tämän tyyppisen mittarin raportointia. Mittareiden antamat absoluuttiset vuosittaiset arvot eivät niinkään ole kiinnostavia vaan niiden kehityksen suunta (trendi).

Energiavirasto huomioi toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden erityisesti kotisivujensa saavutettavuudessa.

Tietojohdamisen kehittämistä tehdään sekä virastojen itse asettamien tavoitteiden pohjalta että TEM:n nimeämässä hallinnonalan tietojohdamisen verkostossa. Energiavirasto hyödyntää tietojohdamisen verkoston työn tuloksia kehittäessään omia tietojohdamisen ja tiedolla johtamisen käytäntöjään.

Palkeet on uudistanut valtion henkilöstökyselyn yhteistyössä virastojen kanssa kuluva vuoden aikana. Sisällön merkittävän uudistamisen vuoksi tulosten vertailtavuus aiempien vuosien tuloksiin katkeaa kokonaan. Tästä johtuen vuoden 2025(-2028) tulossopimuksiin ei oteta mittareiksi henkilöstökyselyn toteutumia. TEM:n hallinnonalla toimeenpannaan valtion henkilöstöstrategiaa, jonka yhtenä tavoitteena on ”Johtamisemme on ihmislähtöistä ja varmistaa tuottavuuden ja tuloksellisen toiminnan”. Henkilöstövoimavarojen johtamisessa kiinnitetään huomiota TEM:n ja hallinnonalan strategian mukaisiin painopisteisiin. Nykyisessä muutosympäristössä tavoitteenseuraaminen on välttämätöntä. Viraston kanssa on sovittu, että vuodelle 2025 viraston johtamiselle ja henkilöstövoimavaroille ei aseteta erillistä mittaria, mutta näitä asioita seurataan muulla tavoin. Vuodesta 2026 jatketaan taas henkilöstökyselyn tulosten hyödyntämistä mittareina. Vuoden 2025 henkilöstötutkimuksesta saatavat tulokset määrittävät viraston uuden lähtötason, minkä perusteella asetetaan tulostavoitteet vuodesta 2026 lähtien. TEM:n hallinnonalan tulostavoitteet vuodesta 2026 tullaan asettamaan strategian mukaisesti kokonaistyytyväisyyteen, työhyvinvointiin ja johtamiseen liittyen.

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 32.01.09 (1000 euroa)	2023 TP	2024 Arvio	2025 TA	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 475	1 201	1 502	2 774	3 248	2 036
TA ja LTAt / kehys	10 087	10 460	11 815	11 215	10 144	10 144
Käytettävissä oleva rahoitus	11 562	11 661	13 317	13 989	13 392	12 180
Menot	12 448	12 523	12 671	13 096	13 256	13 256
Tulot	2 087	2 364	2 128	2 355	1 900	1 900
Nettomenot	10 361	10 159	10 543	10 741	11 356	11 356
Siirtyy seuraavalle vuodelle	1 201	1 502	2 774	3 248	2 036	824

² Tietojohdamisen arviointimalli lähetettiin kyselynä strategian toimeenpanoryhmän ’Tieto’ jäsenille, järjestelmävastaa-ville sekä hallinnon tieto- ja tiedonhallinnan tiimeille. Vastauksia saatiin 13. Arviossa on 22 eri väitettä, joita vastaajat arvioivat skaalalla 1–5 (ei toteudu - toteutuu täysin). Arvion lopputulema eli kaikkien väitteiden vastausten keskiarvo oli 2,92, jota tässä käytetään indeksin perusarvona (100).

Valtion talousarvion määrärahojen Energiavirastolle mahdollistama htv-määrä vuodelle 2025 on yhteensä 115 htv.

Verrattuna määrärahojen mahdollistamaan htv-määrään Energiavirastolle lainsäädännössä jo tiedossa olevat vuosina 2024–25 osoittavat pääosin velvoittavaan EU-sääntelyyn perustuvat uudet tehtävät edellyttäisivät realistisen arvion perusteella lisää vakinaista henkilöstöä vielä yli 10 htv:ta. Vuosina 2026–28 tulossa olevat vielä tarkentumattomat viraston muut lisätehtävät edellyttävät edelleen lisähenkilöstöä.

Vuosina 2024–25 tehtäviemme kasvu johtuu erityisesti päästökaupan, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian sekä energia-alan kyberturvallisuuden EU-sääntelyn kansallisesta toimeenpanosta. Vuosina 2025–28 tehtävämme tulevat todennäköisesti lisääntymään myös mm. vety-, kaas- ja sähkömarkkinoiden uuden EU-sääntelyn kansallisen toimeenpanon myötä.

Virasto on esittänyt loppuvuodesta 2024 lisämäärärahoja julkisen talouden suunnitelman mukaiseen kehykseen vuosille 2026–2029 (JTS) sekä tulee esittämään lisämäärärahoja vuoden 2025 aikana valmisteltavaan vuoden 2026 talousarvioon, jotta viraston toiminnan vaikuttavuus ja lainmukaisuus saadaan turvattua myös vuonna 2026 ja siitä eteenpäin.

TOIMINNAN RAHOITUS Kaikki viraston käytettävissä olevat momentit (1000 euroa)	2023 TP	2024 Arvio	2025 TA	2026 Kehys	2027 Kehys	2028 Kehys
Viraston pääasiallinen toimintamenomomentti 32.01.09, netto	10 087 000 ³	10 460 000	11 815 000	9 985 000	9 745 000	9 745 000
Viraston momentti 32.20.20 (<i>edistämismomentti</i>)	4 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000
Viraston valtuus 32.20.43 (<i>sähköistämistukimomentti</i>)	120 000 000	150 000 000	150 000 000			
Viraston valtuus 32.20.47 (<i>infratukimomentti</i>)	21 500 000	0 ⁴	2 000 000			
Viraston valtuus 32.20.48 (<i>syöttötariffitukimomentti</i>)	140 651 000	195 131 000	234 097 000			

³ Määrärahasta on varattu 650 000 euroa takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain (275/2023) mukaisten hakemusten käsittelyyn liittyviin henkilöstö- ja tietojärjestelmäkustannuksiin sekä muihin lain mukaisiin toimeenpanon kustannuksiin.

⁴ Arviomääräraha 0 euroa. Valtuus: Vuonna 2024 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 10 000 000 eurolla.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimuksessa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tavoitteet asetetaan sitovasti seuraavalle vuodelle ja kolmen seuraavan vuoden tavoitteet asetetaan alustavina. Tulossopimus päivitetään rullavasti vuosittain.

Raportointi tulostavoitteiden toteumista tehdään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tulostavoitteiden koko vuoden toteumista raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen sisältyvässä toimintakertomuksessa. Tilinpäätöstietojen osalta tiedot toimitetaan ministeriölle viimeistään viikon kuluttua tilinpäätöksen hyväksymisestä. Tulossopimuksen toteutumista arvioidaan ministeriön antamassa tilinpäätöskannanotossa toimintavuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Virasto ilmoittaa tulosohjaajalle välittömästi, mikäli tulostavoitteiden saavuttamisessa on merkittäviä poikkeamia tai toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Tulossopimus ja tilinpäätöstiedot julkaistaan Valtiokonttorin määräyksen mukaisesti.

Helsingissä 13.12.2024

Riku Huttunen
Ylijohtaja
Työ- ja elinkeinoministeriö

Simo Nurmi
Ylijohtaja
Energiavirasto

Markku Kinnunen
Neuvotteleva virkamies
Työ- ja elinkeinoministeriö

Heikki Mannermaa
Talouspäälikkö
Energiavirasto

Liitteet

1. Johdon katsaus:

Energiaviraston vuosi 2024 on kokonaisuudessaan ollut sängen onnistunut, ja virasto on pääosin saavuttanut sille asetetut tavoitteet. Ilmasto- ja energiapolitiikkaa ohjaavat erityisesti EU:n vuoteen 2030 ulottuvat tavoitteet ja Suomen kansallinen hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 sekä Venäjän hyökkäyssodan takia aloitettu nopea siirtymä pois venäläisestä fossiilisesta energiasta. Näiden tavoitteiden toimeenpanoa Suomessa konkretisoivat parhaillaan päivitettävänä olevat kansalliset energia- ja ilmastostrategia sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma. Ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteena on turvata energian toimitusvarmuus, kilpailukykyinen hinta ja ympäristöllinen kestävyys. Energiaviraston rooli näiden tavoitteiden toteutumisessa Suomessa on keskeinen, koska sen tehtävänä on toimeenpanna suomalaista ja eurooppalaista ilmasto- ja energiapolitiikkaa lakisääteisten tehtäviensä ja toimivaltansa puitteissa.

Energiaviraston strategia uudistettiin vuoden 2022 aikana henkilöstöä ja keskeisiä sidosryhmiä osallistaen, ja vuoden 2024 aikana jatkettiin sen vuonna 2023 aloitettua toimeenpanoa. Strategian onnistunut käytäntöön vienti tulee näkymään viraston tehtävien toimeenpanossa osin uusina painotuksina ja monelta osin vähitellen parantuvana toimintana.

Päästökaupassa viraston tehtävät ovat painottuneet neljännen päästökauppakauden ja päästökauppadirektiivin muutoksen toimeenpanoon. Päästökauppadirektiivin soveltamisalan laajentumisen vuoksi virastossa käsiteltiin uusien päästökauppalaitosten päästölupa- ja tarkkailusuunnitelmahakemukset. Lisäksi virastossa selvitettiin, mitkä laitokset tulevat poistumaan päästökaupan piiristä muuttuneen biomassan polttoon liittyvän säännöksen vuoksi. Maksutta jaettavien päästöoikeuksien hakemukset jakokaudelle 2026–2030 työllistivät koko vuoden. Direktiivin muutoksen yhteydessä sovitun polttoaineen jakelun päästökaupan toimeenpanon käynnistäminen on myös työllistänyt virastoa koko vuoden ajan. Päästökaupan asiantuntijat ovat osallistuneet tiiviisti kansallisen ja EU-tason lainsäädännön valmisteluun sekä tehneet tarvittavia valmisteluja uuden ETS2-päästökaupan kansallisena viranomaisena toimimiselle. ETS2-päästökaupan piiriin tulevien toimijoiden päästöjen tarkkailu- ja raportointivaatimukset käynnistyvät vuoden 2025 alusta. Päästökauppadirektiivin toimeenpano edellytti myös muutoksia komission rekisteriasetukseen. Energiavirasto osallistui valmistelutyöhön tiiviisti CCEG kokousten ja muiden kansallisten rekisterivalvojen kanssa käydyn epävirallisen yhteydenpidon muodossa. Meriliikenteen mukaantulo yleiseen päästökauppaan vuoden 2024 alusta edellytti viraston valmistavia toimia ja toimijoiden ohjeistamista päästökaupparekisteriin liittyen. Virasto on aktiivisesti osallistunut kansallisen päästökauppalainsäädännön uudistamiseen liittyvään työhön tarjoamalla työ- ja elinkeinoministeriölle asiantuntijaa-puuta viraston vastuualueelle kuuluvissa kysymyksissä.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö on lisääntynyt merkittävästi niin sähkön kuin muunkin energian tuotannossa ja käytössä. Esimerkiksi tuulivoimaloiden kapasiteetin arvioidaan lisääntyvän vuoden 2024 loppuun mennessä yli 8 000 MW:iin. Uusiutuvan energian edistämistä ja valvontaa on tehty erilaisten tukijärjestelmien, energian alkuperätakuujärjestelmän, biomassojen ja bionesteiden kestävyiden, jakeluvelvoitteen, informaatio-ohjauksen sekä Suomen kestävä kasvun ohjelman (RFF-väline) toimeenpanon tehtävissä. Viraston asiantuntijat ovat olleet mukana myös uusiutuvan energian direktiivin (RED III) toimeenpanon valmistelun kansallisissa ja kansainvälisissä työryhmissä. Lisäksi viraston asiantuntijat ovat olleet mukana talousvyöhykkeelle myönnettävien merituulen hyödyntämislupien ja tieliikenteen infrastruktuurituen tarjouskilpailuiden ja jakeluvelvoitteen joustomekanismien suunnittelussa ja valmistelussa.

Energiatehokkuuden vastuualueella on ollut prioriteettina energiatehokkuusdirektiivin (EED 2023) kansallisen toimeenpanon valmistelu. Direktiiviin tuleet muutokset vaikuttavat jaksolla 2024–2027 käytännössä kaikkien energiatehokkuuden vastuualueen työhön ja sen resurssitarpeisiin. Intensiivinen työ TEM:n EED-työryhmän alaisissa asiantuntijaryhmissä jatkui koko vuoden ajan. Artiklakohtaiset säädöstarpeet saatiin pääosin selvitettyä alkusyksyyn mennessä. Loppuvuosi on avustettu ministeriötä HE-valmistelussa, johon oman haasteensa työhön on tuonut komission artiklakohtaisten suositusten myöhäinen valmistuminen. Viraston vastuulla on 12/17 asiantuntijaryhmää, ja lisäksi virasto on resursoinut Motivan antamaan kaiken tarvittavan asiantuntija-avun sekä EED-työryhmälle että sen asiantuntijaryhmille. Neuvottelut uudesta jaksoa 2026–2035 koskevasta energiatehokkuussopimuksesta käynnistettiin vaiheittain elinkeinoelämän (30.1.), kiinteistöalan (22.5.) ja julkisen alan (10.6.) kanssa. Neuvottelut ovat edenneet aikataulussa. Tämän ohessa on toimeenpantu asianmukaisesti ja aikataulussa kaikki Motivan energiatyöohjelmaan sisältyvät perustehtävät ja alueellisen energianeuvonnan ohjaus. Ekosuunnittelun ja energiamerkinnän osalta virasto osallistui sen vastuulla olevien tuoteryhmien ekosuunnittelu- ja energiamerkintäasetuksien, horisontaaliasioiden ja uuden ekosuunnitteluasetuksen täytäntöönpanoon, toteuttaen lisäksi viestintää laajasti eri sidosryhmille.

Lisääntynyt tuulivoimakapasiteetti ja Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön käyttöönotto huhtikuussa 2023 ovat vuositason kasvataneet Suomen sähköomavaraisuutta. Kuitenkin erityisesti kylminä ja tyyninä talven pakkaspäivinä sekä sähkön kantaverkon ja tuotannon vika- ja huoltotilanteissa tarvitaan edelleen sähkön tuontia, ja kulutushuipuissa marginaalit sähkön tarjonnassa ovat varsin ohuet. Tuotantorakenteen muutos on lisännyt joustavien resurssien tarvetta. Ministeriö asetti syksyn alussa työryhmän selvittämään fossiilittoman jouston tukimekanismin tarvetta, ja viraston asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana työryhmässä. Esiintyneet erittäin korkeat ja alhaiset tunti hinnat ovat toisaalta osoittaneet kuluttajilla olevan aiempaa ennustettua enemmän valmiutta markkinaehtoiseen kulutuksen joustoon.

Tuotantorakenteen muutokset ovat lisänneet hintojen volatiilisuutta. Negatiivisten tunti hintojen määrä on kasvanut osoittaen järjestelmän ylitarjontaa. Toisaalta vikaantumiset voimalaitoksissa tai siirtoyhteyksissä yhdistettynä tyyneempiin ajanjaksoihin ovat aiheuttaneet ajoittaisia hintapiikkejä, jotka heijastavat hetkellistä järjestelmän niukkuutta. Erityisesti tammikuun alun pitkä pakkasjakso nosti sähkön hinnan poikkeuksellisen korkeaksi. Virastossa on selvitetty marraskuun 2023 lopussa ollutta tarjousvirhettä sekä tammikuun 2024 ensimmäisen viikon korkeiden sähkön hintojen taustoja.

Balticconnector-kaasuputken rikkouduttua lokakuun alussa 2023 kaasun toimitusten häiriötön jatkuminen talvikaudella 2023–2024 varmistettiin tuonnilla Inkoon ja Haminan LNG terminaalien kautta. Putkiyhteys saatiin korjattua ja otettua uudestaan käyttöön huhtikuun lopulla.

Pohjoismaissa ollaan viivästysten jälkeen lokakuun 2024 lopussa ottamassa käyttöön siirtoon perustuva kapasiteetinlaskenta. Lisäksi vuoden 2025 alkupuolella on tarkoitus siirtyä sähkön vuorokausimarkkinoilla 15 minuutin markkina-aikayksikköön. Virasto on osallistunut pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen markkinoiden kehitystyöhön sekä koordinoitunut tarvittavia ehtojen ja menetelmien vahvistamisia muiden regulaattoreiden kanssa. Vuonna 2024 virasto on toiminut pohjoismaisen NordREG yhteistyöelimen puheenjohtajana, ja siinä roolissa aktiivisesti ohjannut ja osallistunut pohjoismaisten sähkömarkkinoiden kehittämistä.

Kesällä annettiin unionin uudet sähkön tukkimarkkinamallia sekä vähähiilisiä kaasu- ja vetymarkkinoita koskevat säädökset sekä tukkimarkkinoiden valvontaa koskeva päivitetty REMIT-asetus. Niiden toimeenpano edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Kuluttajien kiinnostus energiamarkkinoita kohtaan on säilynyt korkealla. Viraston ylläpitämän sähköhinta.fi -vertailupalvelun asema luotettavana tietolähteenä on vakiintunut ja palvelua on kehitetty resurssien puitteissa vastaamaan paremmin käyttäjien tarpeita. Virasto sai huhtikuun alkuun mennessä käsiteltäviä talven 2022–2023 korkeiden sähkön hintojen takia säädetyn takautuvasti maksettavista sähköhyvityksistä säädetyn lain perusteella virastolle tulleet hakemukset. Virasto joutui priorisoimaan hakemusten käsittelyä, minkä takia muiden vähittäismarkkinoiden valvontatehtävien hoitaminen on viivästynyt.

Vahvistuspäätökset sähköverkkoyhtiöiden hinnoittelun kohtuullisuutta koskevien valvontamenetelmien osalta annettiin 29.12.2023, ja niiden keskeinen tavoite oli verkkotoiminnan kustannusvastaavuuden lisääminen siten, että tarvittavat investoinnit saadaan tehtyä. Lähes kaikki sähköverkkoyhtiöt ja muutama maakaasunjakeilyhtiö valittivat viraston päätöksistä markkinaoikeuteen. Valitusprosessi on edennyt vuoden 2024 aikana niin, että verkkoyhtiöiden vaatima toimeenpanokieltovaatimus hylättiin ja kirjallisia lausuntoja on toimitettu tuomioistuimelle. Asian käsittely jatkuu vuoden 2025 puolelle eikä tarkka päätöksen ajankohta ole vielä selvillä. Asian puinti jatkuu tämän jälkeen todennäköisesti korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sähkön siirtohintojen nousu on pysynyt maltillisena vuoden 2024 aikana, mutta verkkoyhtiöt ovat hyödyntäneet edellisten valvontajaksojen alijäämiä hinnoittelussa tehden jonkin verran hinnan korotuksia. Lainsäädäntömuutosten seurauksena tehtyjen ja vuoden 2022 alusta voimaan tulleiden menetelmämuutosten osalta markkinaoikeuskäsittely on ollut pysähdyksissä, koska markkinaoikeus pyysi ennakkoratkaisua EU-tuomioistuimelta liittyen esitettyihin väitteisiin viraston riippumattomuudesta. EU-julkisasiamies antoi 5.9.2024 ratkaisusuosituksen energiaviraston riippumattomuutta koskevassa asiassa ja sen mukaan Suomessa asiat ovat tältä osin kunnossa eikä väitettyä poliittista vaikuttamista ole ollut.

Kaasun siirtoverkkotoiminta eriytettiin omistuksellisesti omaan yhtiöön markkinoiden avautumisen jälkeen, ja yhtiön toimenpiteiden takia tämä johti sellaisiin eriyttämisvirheisiin, että virasto esitti seuraamusmaksua markkinaoikeudelle. Markkinaoikeus kumosi vuonna 2022 viraston Gasum Oy:lle antamat päätökset ja hylkäsi viraston markkinaoikeudelle tekemän seuraamusmaksuesityksen. Energiavirasto valitti asiasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja tuomioistuin antoi asiassa päätöksen 28.3.2024 ja kumosi markkinaoikeuden päätöksen sekä vahvisti viraston päätösten oikeudellisuuden. Päätös oli EU-laajuisesti ennakkoratkaisu, jolla

vahvistettiin ristiinsubvention käsittely maakaasumarkkinadirektiivin perusteella. Viraston vaatiman seuraamuksen osalta tuomioistuimien palautti asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, koska markkinaoikeus ei ollut ottanut asiaan kantaa omassa ratkaisussaan ja siltä osin asian käsittely on käynnissä.

Energiaviraston järjestelmäkehitys on jatkunut kymmenessä eri investointiprojektissa ja 13 järjestelmään on tehty ylläpitäviä töitä. Työpanoksesta investointien osuus on ollut noin 70 prosenttia ja järjestelmäkehityksen painopiste on ollut vahvasti uuden kehittämisen puolella. Energiaviraston digitalisaation ominaispiirre on viraston kokoon nähden lukuisat yhtäaikaist ja aikataulukriittiset järjestelmäprojektit.

2. Seurantamittarit, jotka täydentävät luvun 3 tulostavoitteita

Tulostavoitteet

Mittari	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Digitaalinen turvallisuus	n. 3,1	3,07	3,7 - 3,68	4,18	3,86	3,79	odottaa tuloksia
DVV kokonaiskuvapalvelu	-	-	-	-	-	tehty	uusi pilotissa
Asiakaslähtöisyys	n. 2,65	2,67	2,25 - 3,08	3,38	2,4	2,86	odottaa tuloksia
ASKO lukumäärä							
ASKO voluumi	-	152 047 €	74 239 €	51 358 €	71 773 €	72 971 €	61 200 €
Ylläpitokustannukset yht	-	403 093 €	440 638 €	661 780 €	696 418 €	694 000 €	889 092 €
Valtori (TOSI)	-	302 463 €	337 283 €	430 641 €	466 508 €	510 447 €	659 800 €
TORI-järjestelmät (=omat)	126 247 €	100 630 €	103 355 €	231 139 €	229 910 €	183 553 €	229 292 €
TEM yhteishankinta	0	0	0	0	0	0	0
Tekoälykokeilut kpl	-	-	-	-	-	-	6
AI kokeilu HM/kokonaisHM	-	-	-	-	-	-	10 %
Koulutukseen osallistuneet	-	-	-	-	-	24	24

Digitaalisen turvallisuuden osa-alueet toteutuvat Energiaviraston tuottamissa digitaalisissa palveluissa koko niiden elinkaaren ajan

dTEM-arviointien Kyberturvallisuus ja tietosuojat -osa-alueen toteuma

2025	asiantuntija-arviointi >3,8; itsearviointi > 3,5
2026	asiantuntija-arviointi >3,8; itsearviointi > 3,5
2027	asiantuntija-arviointi >3,8; itsearviointi > 3,5
2028	asiantuntija-arviointi >3,8; itsearviointi > 3,5

Energiaviraston tuottamien digitaalisten palveluiden käyttäjätyytyväisyys on hyvällä tasolla ja kehittyy edelleen

dTEM-arviointien Asiakaslähtöisyys -osa-alueen toteuma

2025	asiantuntija-arviointi >2,7; itsearviointi > 3,2
2026	asiantuntija-arviointi >2,7; itsearviointi > 3,2
2027	asiantuntija-arviointi >2,7; itsearviointi > 3,2
2028	asiantuntija-arviointi >2,7; itsearviointi > 3,2

Energiaviraston toimintaprosesseja sujuvoitetaan digitalisaation keinoin

dTEM-arviointien Palvelut ja prosessit -osa-alueen toteuma

2025	asiantuntija-arviointi >3,15; itsearviointi > 3,2
2026	asiantuntija-arviointi >3,15; itsearviointi > 3,2
2027	asiantuntija-arviointi >3,15; itsearviointi > 3,2
2028	asiantuntija-arviointi >3,15; itsearviointi > 3,2

Mittaristossa on sekä asiantuntija-arvion että itsearvion tulokset. Mittareiden arvot kehittyvät eri tavalla, koska oletuksena on, että asiantuntija-arvio perustuu neutraaliin vertailuaineistoon ja itsearvio subjektiiviseen sisäiseen käsitykseen. Tavoitteena on, että arviot lähestyvät toisiaan, itsearvioinnin subjektiivisuus vähenee

ja viraston henkilöstöllä on jatkuvaa kehittämistä tukeva realistinen ja tosiasioihin pohjautuva oma käsitys viraston tilanteesta mittareiden mittaamista osa-alueista. Asiantuntija-arvio taas kuvastaa jatkuvaa osa-alueiden kehittymistä.

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

Tuotokset ja laadunhallinta	
<i>Luottamus & maine -tutkimuksen (suuri yleisö) mainemittarin kokonaisarvosana (3,27 v.2024)</i>	
2025	>3,30
2026	<i>ei toteuteta säästösyistä</i>
2027	>3,35
2028	<i>ei toteuteta säästösyistä</i>

Toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnittelun laadun parantaminen	
2025	Lähtötason määrittely oikeusministeriön ohjeessa olevan asteikon mukaisesti
2026	Määritetään v.2025 aikana
2027	Määritetään v.2025 aikana
2028	Määritetään v.2025 aikana

Voimavarojen hallinta

Toimitilat	
Toimitilatehokkuus (m2/henkilötyövuosi) ja tilakustannukset (euroa/henkilötyövuosi)	
2025	< 11,5 m2/htv; < 4 400 eur/htv
2026	< 10 m2/htv; < 3 700 eur/htv
2027	< 8 m2/htv; < 3 000 eur/htv
2028	< 8 m2/htv; < 3 000 eur/htv

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma

Energiavirasto toteuttaa niitä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotka koskevat viraston tehtäviä. Näitä kestävän kasvun ohjelman (ns. RRF-väline) mukaisia tehtäviä ovat liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien latausinfraa koskevien tukien kilpailutukset. Lisäksi Energiavirasto toteuttaa toimia RePowerEU-suunnitelman ympäristöluvituksen vauhdittamisen osalta. Virasto varautuu vastaamaan myös latausinfraan kilpailutusta koskeviin kestävän kasvun ohjelman mukaisiin raportointeihin. Energiavirasto varmistaa Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossaan sisäisen valvonnan, seurannan ja raportoinnin toimivuuden EU:n RRF-asetuksen (2021/241) ja kansallisen RRF-toimeenpanosäädöksen "Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022)", vaatimukset huomioiden.

3. Riskienhallinta

Energiavirasto on vuoden 2024 aikana jatkanut vuonna 2022 uudistamiensa riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan ja tarkastuksen toimintatapojen käyttöönottamista. Riskienhallinnassa virasto käyttää soveltuvin osin ISO 31 000 riskienhallinnan standardin mukaisia menetelmiä, joita täydentää kolmen puolustuslinjan -malli. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat viraston substanssiryhmät (ml. esihenkilöt), toisen viraston ylijohtaja ja hallinto sekä kolmannen viraston sisäinen tarkastus.

Virastossa riskienhallinta on osa vuotuista strategista suunnittelua ja tulossuunnittelua sekä tavoitteiden asettamista ja niiden toimeenpanoa. Johtoryhmä arvioi sen tilaa ja kehittämistarpeita vuosittain. Riskienhallinnan arvioinnin perusteella voidaan todeta, että tällä hetkellä viraston toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta kriittisintä on riittävien resurssien saaminen viraston eri tehtävien toimeenpanoon. Mikäli viraston määrärahat eivät ole riittävät asianmukaisen henkilömäärän palkkaamiseen ja tietojärjestelmäinvestointien toteuttamiseen, on riskinä viraston perustehtävien toimeenpanon vaarantuminen ja toimintatapojen kehittämisen pysähtyminen. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa viraston resursoinnista ja viraston johto resurssien suuntaamisesta viraston sisällä.

Energiavirasto ottaa EU:n Venäjä-pakotteet huomioon sekä omissa hankinnoissaan että jakaessaan tehtäviensä mukaisesti valtiontukea tai siihen verrattavia etuuksia yrityksille. Hankintojen osalta Energiavirasto edellyttää tarjouspyynnöissä toimittajalta vakuutusta siitä, ettei toimittaja ja toimittajan mahdolliset alihankkijat ole pakotteiden piirissä. Lisäksi hankintasopimuksia solmittaessa toimittajien tulee allekirjoittaa erillinen vakuutus pakotteisiin liittyen. Energiavirasto noudattaa valtiovaraministeriön ohjeistusta pakotteiden huomiomisesta hankinnoissa ja sopimuksissa. Energiaviraston maksamia valtiontukia koskien virasto käyttää ulkopuolisten palveluntarjoajien pakoteseurantalistoja sen varmistamiseksi, ettei tuensaaja ole pakotteiden piirissä. Jokainen tuensaaja tarkistetaan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi on toteutettu toimenpiteitä vuonna 2024. Virastossa on viety riskiajattelua koulutusten kautta enemmän tulosityksiköihin toimintojen tasolle ja tiiminvetäjiä on osallistettu riskienhallintatyöhön. Henkilöstöä on koulutettu ja sisäisen valvonnan kokonaisuuden dokumentointia on jatkettu. Kehittämistoimenpiteitä jatketaan edelleen vuonna 2025

Viraston riskienarvioinnissa korostuvat seuraavat teemat:

- resurssien niukkuus ja sen vaikutus tehtävien hoitamiseen;
- osaamisen pysyvyys ja kehittäminen virastossa;
- henkilöstön hyvinvointi; sekä
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen.

Vaikutuksiltaan suurin ja laajin riski on kokonaisuus, joka koostuu resurssien niukkuudesta viraston tehtävien hoitamiseen.

Riski	Riskin vaikutus	Toimenpiteet
Uudet tehtävät ilman riittäviä resursseja	Lakisääteisiä tehtäviä ei kyetä tekemään täysipainoisesti. Energiaviraston tekemän työn vaikuttavuus laskee.	Etukäteissuunnittelu, osaamisen kartoitus, taloudellinen varautuminen, työtehtävien priorisointi.

Tehtävien hoitaminen liian vähäisillä resursseilla aiheuttaa myös muita vaikutuksia. Energiaviraston tehtävien tehokas hoitaminen ja tulostavoitteiden toteutuminen on riippuvaista viraston prosessien toimivuudesta. Prosessien toimivuuden edellytyksiä puolestaan ovat osaava henkilöstö sekä toimivat järjestelmät. Liian vähäiset resurssit järjestelmäkehityksessä vaarantavat järjestelmien toimivuuden, virheiden riski kasvaa, samoin niistä aiheutuvien lisäkustannusten riski. Myös viraston asiantuntijuus vaarantuu, sillä henkilöstö ylikuormittuu ja inhimillisten virheiden riski kasvaa, ja samoin riski, että osaaminen lähtee virastosta tai vähintäänkin, että osaamisen kehittämiselle ei jää aikaa. Tältä osin riskienhallintatoimenpiteenä virastolla on vain tehtävien priorisointi, eli se, että jotain jätetään tekemättä. Näin ollen liian vähäisillä resursseilla toimiminen voi vaarantaa sekä viraston kyvykkyyden hoitaa lakisääteisiä tehtäviään että tulostavoitteiden toteutumisen.

4. Viraston toimeenpanosuunnitelma

Tulostavoitteiden saavuttamista tukevat erityisesti seuraavat virastossa toteutettavat hankkeet tai jatkuvan kehittämisen toimenpiteet:

- Viraston lakisääteisten tehtävien toimeenpanon edellytysten varmistaminen.
Olennaista on pyrkiä järjestämään lisärahoitusta viraston uusien tehtävien toimeenpanoon. Lisäksi viraston tehtäviä priorisoidaan siten, että vaikuttavimmat asiat saataisiin tehtyä.

Tämän lisäksi olennaista on jatkaa jo vuoden 2023 aikana käynnistyneitä tehtäväkokonaisuuksia:

- Strategian toimeenpano.
Painopisteenä viraston strategian toimeenpanossa ovat 1) palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja toimintamme laadukasta; 2) olemme sitoutuneita, osaavia ja rohkeita; 3) viestimme, jaamme tietoa ja toimimme verkostoissa tavoitteellisesti.
- Johtamisen kehittäminen.
Painopisteenä viraston johtamisen kehittämisessä on etä- ja lähityön joustavan yhdistämisen edellyttämä osaaminen sekä valtion tavoitteiden mukaisesti tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, syrjimättömyyden ja työelämän monimuotoisuuden edistäminen.

- Henkilöstön osaamisen kehittäminen.
Painopisteenä viraston henkilöstön osaamisen kehittämisessä on viraston tehtävien edellyttämien keskeisten kyvykkyyksien määrittäminen.
- Digitalisaation kehittäminen.
Painopisteenä viraston palveluiden digitalisaation kehittämisessä on varmistaa, että palveluja kehitettäessä tai kun uusia palveluita otetaan käyttöön, digitalisaation tarjoamia etuja on hyödynnetty asiakkaiden palvelun kannalta optimaalisesti.